

Seat No. _____

No. Of Printed Pages: 3

[9]

SARDAR PATEL UNIVERSITY

B. A. Examination, 5TH Semester

Date: 13/7/2022

Session: Morning/Evening Time: 10:00 AM to 12:00 PM

Subject/Course

U	A	0	5	C	S	A	N	2	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Subject/Course Title:

(VYAKARAN-ARTHAVABODH) TOTAL MARKS: 70

પ્રશ્ન-૧. નીચેનામાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

(૧) માળ્યા પ્રમાણે રૂપ આપો:

(૨૦ ગુણ)

- (i) પ્રથમા વિભક્તિ એકવચનના રૂપો આપો: દેવ, કવિ, ફલ, જગત્, અસ્મદ્
- (ii) તૃતીયા વિભક્તિ એકવચન ના રૂપો આપો: યુસ્મદ્, પિતા, જ્ઞાન, વધૂ, કિમ્ (પુ. લિંગ)
- (iii) પંચમી વિભક્તિ એકવચન ના રૂપો આપો: તદ્ (સ્ત્રીલિંગ), કવિ, માલા, રાજન્, કર્તૃ
- (iv) સપ્તમી વિભક્તિ એકવચન ના રૂપો આપો: યદ્ (નપુ. લિંગ), સર્વ (સ્ત્રીલિંગ), મધુ, ધેનુ, રાજન્

(૨) માળ્યા પ્રમાણે રૂપ આપો:

(૨૦ ગુણ)

- (i) વર્તમાન કાળ તૃતીય પુરુષ બહુવચન ના રૂપો આપો: હન્, ગમ્, કુપ્, કથ્, લિખ્
- (ii) હ્યસ્તન ભૂતકાળ તૃતીય પુરુષ એકવચન ના રૂપો આપો: નશ્, ની, પચ્, ચુર, ઇષ્
- (iii) ભવિષ્યકાળ પ્રથમ પુરુષ એકવચન ના રૂપો આપો: કૃ, ગણ્, હન્, દા, નૃત્
- (iv) આજાર્થ દ્વિતીય પુરુષ એકવચન ના રૂપો આપો: પઠ્, પૂજ્, પૃચ્છ, બ્રૂ, નશ્

(૩) ટૂંકનોંધ લખો:

(૨૦ ગુણ)

(i) સન્ધિના પ્રકારો આપો

(ii) વ્યાકરણાધ્યયનનાં પ્રયોજનો

(૪)(અ) ફક્ત વાંચીને તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો (૧૨ ગુણ)

(૧) શરીરમાદ્યં ખલુ ધર્મસાધનમિતિ મહાકવે: કાલિદાસસ્ય ઉક્તિ: પ્રસિદ્ધા એવાશરીરં ધૃત્વા એવ મહાપુરુષા: મહન્તિ કાર્યાણિ કૃતવન્ત: । ન કેવલં ધર્મસ્ય અર્થસ્ય કામસ્ય વા સિદ્ધિ: શરીરેણ પરન્તુ પરમપુરુષાર્થસ્ય મોક્ષસ્યાપિ સિદ્ધિ : દેહધારણનૈવ સાધ્યા । અતઃ મોક્ષાર્થિન્ય: દેવતા: અપિ માનવશરીરં ધૃત્વા ભૂતલમ્ અવતરન્તીતિ શ્રૂયતે ।

सदृढशरीरं सुखसाधनं भवति । अस्य दीर्घतादयस्तु दैवाधीनाः । परन्तु देहस्य आरोग्यस्य रक्षणं मानवाधीनम् । अतः नित्यव्यायामेन शरीरस्य आरोग्यं रक्षणीयम् । यथा शरीरेण बलिष्ठः पुरुषः जनान् आकर्षति तथैव शरीरेण लतावत् कृशाङ्गी अपि भृशं शोभते । व्यक्तित्वस्य दर्पणं शरीरमेव । शरीरस्य महत्त्वं कुत्रचित् मरणादनन्तरमपि वर्तते । पुरातनमहापुरुषाणां स्त्रीणाञ्च भावचित्राणि अधुनापि आराध्यन्ते भविष्येऽपि आराधयिष्यन्ते च । आत्म-परमात्मानौ अधिकृत्य पण्डितानां महती चर्चा वर्तते खलु । परन्तु शरीरेण विना आत्मा केनापि नानुभूयते । गुरुदेवतादीनां दर्शलाभः शरीरमाध्यमेनैव साध्यः । अतः सर्वथा रक्षणीयं शरीरम् ।

प्रश्नाः (१) कालिदासस्य का उक्तिः प्रसिद्धा ?

(२) मानवेन काः काः सिद्धयः साध्या ?

(३) मोक्षार्थिन्यः के अपि मानवशरीरं धृत्वा कुत्र अवतरन्ति ।

(४) किम् सुखसाधनं भवति ?

(५) केन शरीरस्य आरोग्यं रक्षणीयम् ?

(६) कः पुरुषः जनान् आकर्षति ?

(ब) इप ओणभापोः मम, कर्तरि

(०४ गुण)

(क) इप ओणभापोः अस्ति, अपश्यत्

(०४ गुण)

प्रश्न-२. नीचेनामांथी कोठपण्णे ने ना उत्तर आपो.

(१) (अ) माज्या प्रमाणे इप आपो

(११ गुण)

(i) कर्तरि वर्तमान कृदन्त- भ्रम्, खाद्

(ii) हेत्वर्थ कृदन्त- भक्ष, हन्, कृ

(iii) संबन्धक भूतकृदन्त- पठ्, लभ्, कुप्

(iv) विध्यर्थ कृदन्त - दा, नी, नम्

(ब) इप ओणभापो कर्तव्य , ज्ञातुम्

(०४ गुण)

(२) (अ) संधि छोडो- महालय, राजर्षि, महेश, नायक, भानूदय, शिवच्छाया, इत्यपि (०७ गुण)

(બ) સંધિ ક્ષો-પો+અક, સઃ+અહમ્, અસ્મિ+અહમ્, ને+અયન, રવિ+ઇન્દ્ર,
કઃ+ચિત્, તદ્+કાલ, તદ્+મય

(૦૮ ગુણ)

(૩) ટૂંકનોંધ લખો:

(૧૫ ગુણ)

(i) પાણિનીય વ્યાકરણનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ

(ii) હેતુવર્થ કૃદન્ત

(૪) (અ) ક્ષો વાંચીને તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃતમાં આપો (૦૮ ગુણ)

(૩) ભારતદેશસ્ય રાજધાની દેહલી વિશ્વસ્ય અતિવિશાલાસુ નગરીષુ ગણ્યતે। એષા ભારતસ્ય તૃતીયા બૃહતી નગરી વર્તતે । દિલ્લિ ઇત્યપિ વિશ્રુતા ઇયં નગરી પ્રાચીનકાલે હસ્તિનાપુરમિતિ ધ્યાતા આસીત્ । ઇન્દ્રસભાયામપિ સભાજિતાનાં ભરતકુલોત્પનાનાં મહીપાલાનાં રાજધાની અદ્યતનીયા દેહલી એવ। મુગલવંશીયાનાં ચક્રવર્તિનાં તથા આઙ્ગલાનામપિ અધિકારાણાં કેન્દ્રભૂમિર્ભૂત્વા દેહલી અધુનાપિ ભારતીયગણરાજ્યસ્ય રાજધાનીપદમલક્રોતિ।યમુનાતીરે પરિવિસ્તૃતા દેહલીદશાધિકક્રોશમિતભૂભાગમ્ આક્રમ્ય અવતિષ્ઠતોઽસ્તિપૂર્વ પ્રથમશતકસ્ય મૌર્યાધિપેન છિલુના છિલ્લીતિ નામાઙ્કિતેયં નગરી તદનન્તરં દિલ્લી બભૂવ । નગરીયં પુરાણવોપભાગાભ્યાં દ્વિધા વિભક્તા / દેહલીનગર્યા : નાસિકાભરણમિવ ચાન્દનીચૌકસ્થાનમ્ અત્ર વિરાજતે। પત્તનેઽસ્મિન્ લોહિતદુર્ગમ્, કુતુબમીનાર, જન્તર્-મન્તર્, ઇન્ડિયાગેટ્, લક્ષ્મીનારાયણમન્દિરમ્, ત્રીન્ મૂર્તિભવનમ્, વિજ્ઞાનભવનમ્, મુગલવાસ્તુશિલ્પમ્ અનુસૃત્ય વિરચિતાનિ ભવનાનિ ચેત્યસંખ્યાનિ પ્રેક્ષણીયસ્થાનાનિ સુશોભન્તે । દિલ્લ્યામેવ ભારતદેશસ્ય જીવનનિરૂપકં સંસદ્ધ વનમસ્તિ । અત્રૈવ ઉચ્ચતમ્ ન્યાયપ્રદાતા અત્યુચ્ચન્યાયાલયો વર્તતે ।

પ્રશ્ના:

- (૧) ભારતદેશસ્ય રાજધાની કા ?
- (૨) દિલ્લીનગરી પ્રાચીનકાલે કેન નામ્ના ધ્યાતા આસીત્ ?
- (૩) પુરાકાલે દેહલી કૈષામ્ રાજધાની આસીત્ ?
- (૪) કસ્યામ્ નદીતીરે દેહલી અવતિષ્ઠતે ?

(બ) ટૂંકનોંધ લખો:

(૦૭ ગુણ)

વ્યાકરણનો અર્થ આપી તેનો પરિચય આપો

—X—

